

Oborové semináře – Mediální výchova
Film jako zdroj informací
5. 12. 2011, Praha; Mgr. Jan Kolář

Pracovní list 2 – Holocaust ve filmu

„Psát poezii po Osvětimi je barbarské. Stane-li se i genocida díky umění kulturním statkem, znamená to smířit se s kulturou, která takové vraždění vyvolala.“

Theodor Adorno, 1949

„Berou nám to jediné, co nám přeživším zbylo – autentické vzpomínky.“

Imre Kertész, 2001

„My, přeživší, nejsme ti praví svědci – jsme jen ti, kteří se kombinací vytáček, schopností a náhody nedotkli dna. Ti, kteří to udělali, ti, co pohlédli Gorgóně do tváře, se nevrátili, aby o tom mohli vyprávět.“

Primo Levi, Potopení a záchránění

„Snad tedy nemůžeme, ba co víc nesmíme pochopit, co se stalo, protože pochopení se sebou nese ospravedlnění... Nemůžeme-li však chápat, jsme povinni vědět, protože to, co se stalo, se může stát zas.“

Primo Levi, Příměří

Úvodní otázky:

Existují nějaké specifické problémy v zobrazování *holocaustu*?

Čím se liší *holocaust/šoa* od jiných historických událostí?

Proč tolik autorů považuje zobrazování holocaust v rámci uměleckých děl za eticky problematické?

Ukázky:

1. Noc a mlha – rytmus dne v koncentračních táborech
2. Šoa – odhalování pozůstatků Sobiboru
3. Schindlerův seznam – příjezd do osvětimských sprch

Otázky k ukázkám:

1. Alain Resnais – *Noc a mlha*, 1955
 - a. Charakterizujte povahu a roli komentáře v Resnaisově filmu. Jak by se změnil charakter filmu, pokud by jeho obrazy a) doprovázel jen hudební doprovod; b) jen věcný komentář informující o tom, jaké skutečnosti jednotlivé záběry zachycují?
 - b. *Noc a mlha* je stříhový dokument (záběry, které obsahuje, byly nasnímány různými kameramany, na různých místech, v různé době a původně byly promítány v jiném kontextu). Připadá vám vzhledem k tématu filmu takový postup vhodný?
 - c. Jakým způsobem řeší Resnais jeden ze základních problémů reflexe holocaustu – uchování důstojnosti obětí? Daří se mu to?

Stránka 1 z 2

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Oborový seminář – Mediální výchova ■ Film jako zdroj informací ■ 5. 12. 2011, Praha ■ Mgr. Jan Kolář

2. Claude Lanzmann – *Šoa*, 1975

- Proč se podle vás režisér filmu vyhýbá používání archivních záběrů?
- Jakou roli hraje to, že režisér je přítomen před kamerou? Proč se nesoustředí jen na výpovědi svědků, ale nechává bez střihu i promluvy tlumočnicků?
- Charakterizujte a srovnajte záměry Clauda Lanzmanna a Alaine Resnais – v čem se liší?

3. Steven Spielberg – *Schindlerův seznam*, 1993

- Popište na základě dané ukázky, v čem se liší možnosti fikčního filmu od dokumentu v zobrazování historických událostí.
- Proč je podle vás Spielbergův film černobílý?
- Lze některé z filmových prostředků, jimiž Spielberg svůj film dramatizuje, označit za manipulativní?

Doporučená literatura:

Primo Levi: *Potopení a zachránění*

Jean Améry: *Bez viny, bez trestu*

Viktor Klemperer: *Jazyk Třetí říše*

Norman G. Finkelstein: *Průmysl holocaustu*

Zdeněk Hudec: *Zobrazení bolesti a smrti ve filmech o holocaustu*, Cinepur č. 28

Zdeněk Hudec: *Asi jsem cynik* (rozhovor s Jurajem Herzem), Cinepur č. 50